

57. πα πα κ ὕ ρ Ν ι κ ό λ α ο υ τ ο ὕ Δ α κ ο ρ ο ν. Τὸ ἐπίθετο δηλώνει ἀρχικὴ προέλευση ἀπὸ τὴν Κορώνη. Δὲν εἶναι ὅμως ἀπαραίτητο νὰ ἔχῃ ἔλθει ἀπὸ ἐκεῖ. Ἴσως καὶ ἀπὸ ἄλλα σημεῖα ὅπως τὸ Ναύπλιο, ἡ Ναύπακτος ἢ καὶ ἡ Κρήτη. Ἡ οἰκογένεια ἐγκατεστημένη στὰ Μεταξῶτα σωζόταν μέχρι τὰ τελευταῖα χρόνια.

57. α τ ζ η τ ά ρ ο μ ε ν. Ἀπὸ τὸ accettare = παραδέχομαι, ἀποδέχομαι.

61. ρ ε π ό σ τ α. Ἀπὸ τὸ βενετσιάνικο reportar καὶ ἰταλικὸ rapportare. Τὸ οὐσιαστικὸ rapporto = ἀφήγηση, ἔκθεση, ἀναφορὰ (βλ. G. Boerio, Dizionario del Dialetto Veneziano, Venezia 1856, σ. 567).

58. κ ο υ τ ε ν τ ι. Ἀπὸ τὸ contentezza = ἀγαλλίαση.

78. π ρ ε τ ζ έ σ ο ν. Ἀπὸ τὸ processo = δίκη.

89/90. φ α ν π ρ η κ α τ ο υ Κ ά σ τ ρ ο υ. Εἶναι οἱ κατασκευές καὶ ἐπιδιορθώσεις στὸ φρούριο τοῦ ἁγίου Γεωργίου ποὺ ἀρχίζουν ἀπὸ τὸ 1503 μὲ τὸν μηχανικὸ Τσιμάρα (βλ. G. Paladino, Intorno, di provveditori Veneti di Cefalonia, «L' Atheneo Veneto» 40 (1917), σ. 145).

4

T.I.A.K., N.A.K. Νοτάριος Ρωμανὸς ἱερεὺς Νικόλαος 4 (Φ. Ρ20), 2ον βιβλίον συμβολαίων 1572 - 1576, φ29r.

1573 Μαΐου 25.

Π ε ρ ί λ η ψ η : Στὴν ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Γεωργίου μέσα στὸ Κάστρο τῆς Κεφαλονιάς ὁ Θεodorῆς Παπαδόπουλος ἐσυμφώνησε μὲ τὸν φρά Μπαρτολομέο Φαμαγουστάνο τὰ παρακάτω. Ὁ δεύτερος εἶχε ἀναλάβει τὴν ὑποχρέωση νὰ ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὴν ἐξορία γιὰ φόνο στὴν ὁποία εἶχε δικαστεῖ τὸν πρῶτο, μὲ ὑποχρέωση τοῦ Παπαδόπουλου νὰ πληρώνῃ στὸ Λατίνο ἱερωμένο εἴκοσι φλορία. Ἡ ἄρση τῆς ἐξορίας πραγματοποιήθηκε καὶ ὁ Παπαδόπουλος πλήρωσε ἀμέσως δέκα φλορία καὶ δεσμεύεται μὲ τὴν ὑποχρέωση νὰ πληρώσῃ τὰ ἄλλα δέκα μέχρι τὸν Σεπτέμβριο ποὺ ἔρχεται. Μάρτυρες στὸ συμβιβασμὸ εἶναι ὁ μισέρ Ἰωάννης Κάτζαρης καὶ ὁ κὺρ Τζάνης Κόμης.

Τ ὸ κ ε ί μ ε ν ο τ ο ὕ ἐ γ γ ρ ά φ ο υ.

αφογ ἐν μη(νὶ) Μαΐου κε. Ἐσοθεν τοῦ Κάστρου τῆς Κσφαληνί(ας). Εἰς τ(ὸν) ναών²/ τοῦ ἁγίου Γεωργίου εσηβάσθησαν ὁ μ(ισε)ρ φρα Μπατολομῖος Φαγουστά³/ νος με τον κὺρ Θεοδορὶ Παπαδόπουλον να τον φτιάσι ἀπὸ τό μπάντο⁴/ ὁποῦ ἦτον μπάντος διὰ φονικῶ να τοῦ δόσι φλορία κ ἦτι ἦκοσι⁵/ κουρέντε καὶ εὔτιασε τον καὶ ἔδοσέ του ὁ ριθ(εῖς) κὺρ Θεοδορὶς περ πάρτ(η)⁶/ φλορία ι ἦτι δέκα κουρέντε καὶ τὰ ἐπίληπα φλορία ι να τοῦ⁷/ τὰ δόσι εἰς τέρμενο ὄλον τὸν Σεπτεύριον τὸν ἐρχάμενον δίχος⁸/ λόγου καὶ κρίσεος. Καὶ οὗτος ἐπίησαν ὑπὸ μαρτηρι(ας) μ(ισέ)ρ Ιω(αννη)-Κάτζαρι⁹/ καὶ κὺρ Ντζανη Κόμη.

ΣΧΟΛΙΑ

Τὸ ἔγγραφο εἶναι συμβιβασμὸς γιὰ ὀφειλόμενα χρήματα ἐξαγορᾶς ἀμνηστίας. Ἐχει ὅμως ἐνδιαφέρον καὶ γιὰ τὶς πληροφορίες τὶς σχετικὲς μὲ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Γεωργίου.

Στιχ. 1/2. ν α ὦ ν τ ο ὕ ἁ γ ί ο υ Γ ε ω ρ γ ί ο υ. Ἀσφαλῶς ὁ ναὸς αὐτὸς δίνει τὸ ὄνομα καὶ στὸ Κάστρο ὅπου ἦταν ἡ πρωτεύουσα τῆς Κεφαλονιάς ἀπὸ παλιὰ καὶ πιθανότατα πρὶν ἀκόμη ἀπὸ τὴν μαρτυρία τοῦ Πρακτικοῦ τῆς Λατινικῆς ἐπισκοπῆς τὸ 1264 (Τσιτσέλη, ὅ.π., τόμος 1ος, σ. 887, Τζαννετάτου, ὅ.π., σ. 68). Ὁ Τσιτσέλης ἀναφέρει ὅτι εἶναι καθολικὸς καὶ μνημονεύεται καὶ σὲ ἔγγραφα τοῦ 1521 καὶ 1566 (Τσιτσέλη, ὅ.π., τόμος 2ος, σ. 389). Τὸ πρῶτο εἶναι ἴσως τὸ δημοσιευμένο ἀπὸ τὸν Modugno μὲ χρονολογία 7-3-1521 (Inn. da Modugno, Cefalonia Cattolica, Folino 1903, σ. 300 - 301), ἐνῶ τὸ δεύτερο εἶναι διορισμὸς ἐφημέριου, ἀπὸ τὸν Βενετσιάνο Προνοητὴ (Τσιτσέλη, ὅ.π., τόμος 1ος, σ. 52). Εἶναι γνωστὴ ἀμοιβή στὸν ἱερέα τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Γεωργίου τὸ 1548 ἀπὸ τὸ δημόσιο ταμεῖο, στοιχεῖο ποὺ συνηγορεῖ πὼς πρέπει ἡ ἐκκλησία αὐτὴ νὰ ἦταν ὁ καθεδρικὸς ναὸς τῶν Λατίνων καὶ τῆς Διοικήσεως καὶ ὄχι ὁ ἅγιος Νικόλαος τῶν Λατίνων στὸ Κάστρο (Sathas, Μνημεῖα V, σ. 283, Τσιτσέλη, ὅ.π., τόμος 2ος, σ. 388). Σήμερα οὔτε καὶ ἡ θέση ὅπου ἦταν κτισμένη ἡ ἐκκλησία αὐτὴ δὲν εἶναι γνωστὴ.

2. φ ρ α Μ π α τ ο λ ο μ ί ο ς Φ α γ ο υ σ τ ά ν ο ς. Εἶναι πιθανότατα τὸ ἴδιο πρόσωπο μὲ τὸν Βαρουλάμιο, Κύπριο τὴν καταγωγὴ, τοῦ τάγματος τῶν «ἐλασσόνων» τοῦ ἁγίου Φραγκίσκου «διδάσκαλο» αὐτὰ τὰ χρόνια ποὺ διορίζεται ἐφημέριος τοῦ ἁγίου Γεωργίου στὸ Κάστρο ἀπὸ τὸν Προνοητὴ D. Vitturi τὸ 1566 (Τσιτσέλη, ὅ.π., τόμος 1ος, σ. 52). Ἀλλὰ ἐλάχιστες ἀμφιβολίες ὑπάρχουν ὅτι καὶ ὁ ἀναφερόμενος σὰν Βικάριος Βαρτουλάμιος (Τσιτσέλη, ὅ.π., τόμος 2ος, σ. 148) καθὼς καὶ ὁ Bern. da Famagosta τοῦ ἁγίου Νικολάου τῶν Λατίνων στὸ Ἀργοστόλι τὸ 1569, εἶναι τὸ ἴδιο πρόσωπο μὲ τὸν ἐδῶ γραμμένο ποὺ ἡσωστ ἡ γραφή του εἶναι ἀσφαλῶς Μπαρτολομέο Φαμαγουστάνο (Bartholomeo da Famagosta).

3. Θ ε ο δ ο ρ ῖ Π α π α δ ό π ο υ λ ο ν. Ἡ οἰκογένεια Παπαδόπουλου σημειώνεται πρῶτα στὴν Κεφαλονιά ἀπὸ τὸ 1508 ἀκόμη (βλ. Γ. Πλουμίδη. Οἱ Βενετοκρατούμενες ἐλληνικὲς χῶρες μεταξὺ τοῦ δεύτερου καὶ τοῦ τρίτου Βενετοτουρκικοῦ πολέμου (1503 - 1537). Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρὶς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου Ἰωαννίνων - Παράρτημα 4, Ἰωάννινα 1974, σ. 132). Ἴσως κρητικὴ στὴν προέλευση ἀφοῦ κρητικὴ εἶναι καὶ ἡ ἀντίστοιχη στὴ Ζάκυνθο τὴν ἴδια ἐποχὴ (Ζώη, ὅ.π., σ. 514). Ὑπάρχει σήμερα στὴν Κεφαλονιά, ἀλλὰ φερμένη πρὶν λίγα χρόνια ἀπὸ τὴν Πελοπόννησο.

μ π ά ν τ ο. Ἀπὸ τὸ bando = ἐξορία.

4. φ λ ο ρ ί α. Χρυσὸ νόμισμα ἰσοδύναμο μὲ 50 ἄσπρα (Ζώη, ὁ.π., τόμος Β', σ. 512).

5. κ ο υ ρ έ ν τ ε. Ἀπὸ τὸ corrente = τρέχοντα.

8. μ ι σ έ ρ Ι ω α ν ν η Κ α τ ζ α ρ ι. Οἰκογένεια ὀρθόδοξη κύρια τῆς ἐκκλησίας ἁγία Σοφία στὰ Μεταξᾶτα τῆς Λιβαθῶς (Ζώη, ὁ.π., τόμος Α', σ. 283). Τὸ ἐπίθετο Κάτζαρης δὲν ὑπάρχει σήμερα στὴν Κεφαλονιά.

9. Ν τ ζ α ν η Κ ό μ η. Ἀπόγονος ἀσφαλῶς τοῦ Λάζαρου Κόμη ἢ Στάθη Κόμη ποὺ ἔρχονται σὰν stradioti στὴν Κεφαλονιά τὸ 1504 (Sathas, Μνημεῖα, V, σ. 160).

5

T.I.A.K., N.A.K., Νοτάριος Μαυροϊωάννης ἱερεὺς Ἀνδρέας 5 (Φ.Μ56), 1ον βιβλίον συμβολαίων 1568 - 1576, φ211r.

1575 Σεπτεμβρίου 22.

Π ε ρ ί λ η ψ η : Στὸν νοτάριο καὶ ἱερέα Ἀνδρέα Μαυροϊωάννη παρουσιάζονται ὁ ἱερομόναχος Κοσμᾶς ἀπὸ τὴν ἐκκλησία τοῦ Ταξιάρχῃ στὴν Κρανιά, ὁ Πιέρος Ἀμπατιέλος καὶ ὁ Νικολὸς Κρητικός. Ἀφοῦ τοῦ δηλώσουν πὼς ὁ Κωνσταντῆς Πρωτομάστορας γιὸς τοῦ Ἀλέξη χάλασε τὴν παρθενία τῆς Μήλως θυγατέρας τοῦ Νικολὸ Κρητικοῦ ὅπως ὁμολογεῖ ἡ ἴδια καὶ γιὰ τὴν ὁποία βλάβη ποὺ τῆς ἔγινε ἔκαμε ἀγωγὴ στὸν προαναφερόμενο Κωνσταντῆ, ἐπιθυμοῦν τώρα καὶ τὰ δύο μέρη νὰ γίνῃ συμβιβασμός. Ὅρίζονται οἱ ἄρχοντες Χριστόδουλος Κρασᾶς καὶ καπετάνιος Δημήτρης Βηνιάρης νὰ ἀποφασίσουν γιὰ τὸ τίμημα τῆς παρθενοφθορᾶς τῆς Μήλως, τὸ ὁποῖο ἀποδέχονται καὶ τὰ δύο μέρη ὅποιο θὰ εἶναι καὶ θὰ τὸ πληρώνουν ὁ ἱερομόναχος Κοσμᾶς καὶ ὁ Πιέρος Ἀμπατιέλος. Ἡ Μήλω ἀναλαβαίνει τὴν ὑποχρέωση νὰ πάῃ στὸ Γραφεῖο τῆς Γραμματείας τῆς Διοικήσεως καὶ νὰ ἀποσύρῃ τὴν ἀγωγὴ, καὶ τότε θὰ λαβαίνει ὅτι ἀποφασίσουν οἱ ἄρχοντες ποὺ ὄρισαν τὰ δύο μέρη ἀλλοιῶς δὲν θὰ πάρῃ τίποτε. Τὰ ἐξοδα ὅλα τῆς ἀγωγῆς ποὺ ἔγινε θὰ τὰ πληρώνουν ὁ ἱερομόναχος καὶ ὁ Πιέρος Ἀμπατιέλος. Μάρτυρες παρόντες ἦταν ὁ Νικολὸς Βεργωτῆς, ὁ Μιχάλης Χρυσικός καὶ ὁ Δημήτρης Βεργωτῆς.

Τ ὁ κ ε ί μ ε ν ο τ ο ὦ ἐ γ γ ρ ά φ ο υ.

αφοε ημε(ρα) κβ του Σεπτεμβριου μηνος. Εσωθ(εν) οικι(ας) εμου νοταριου παρων σοματικοσ η<λ>θαν και ομολό²/γησαν ενπροσθεν εμου νοταριου και τον κατωθ(εν) γεγραμενον μαρτ(υρων) η κατωθ(εν) γεγραμενη ονόματι κῡρ Κοσμ(ας)³/Ἱερομόναχοςos κάτηκος εισ ναον του μεγάλου Ταξηάρχου εισ τὴν Κρανῃα ομοῦ με τον κῡρ Πιέρον τον Α⁴/μπατιέλον καὶ με τον κῡρ Νικολον Κρητηκόν λεγοντι(ας) δὲ πόσ ο κῡρ Κοσταντήs ο Πρωτομάστορας ιός⁵/ του κῡρ Αλέξη εὔθηρε την θη-